

Утвърдил:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: Факултет по славянски филологии

Специалност: (код и наименование)

СЛ	И	Ф	0	5	0	1	2	5
----	---	---	---	---	---	---	---	---

Български език и литература и история

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

3	0	1	8
---	---	---	---

(код и наименование)

Преподавател: Доц. д-р Диана Атанасова

Асистент:

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	45
	Семинарни упражнения	
	Практически упражнения (хоспетиране)	
Обща аудиторна заетост		45
Извънаудиторна заетост	Реферат	5
	Доклад/Презентация	5
	Научно есе	
	Курсов учебен проект	20
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	15
Обща извънаудиторна заетост		45
ОБЩА ЗАЕТОСТ		90
Кредити аудиторна заетост		3
Кредити извънаудиторна заетост		
ОБЩО ЕКСТ		3

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Workshops (информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати)	
2.	Участие в тематични дискусии в часовете – участие в семинарните занятия	10%
3.	Демонстрационни занятия	
4.	Посещения на обекти	
5.	Портфолио	
6.	Тестова проверка	20%
7.	Решаване на казуси	
8.	Текуща самостоятелна работа – реферати, презентации	10%
9.	Писмен изпит	60%

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът има за цел да запознае студентите с историята на средновековната българска литература. Книжовните явления се разглеждат с оглед на социо-културната среда, в която възникват, и във връзка с контекста, в който се разпространяват. Книжовността през Средновековието се подчинява на принципи, доминирани от християнския мироглед, ръководи се от контекстуално специфични идеологически и политически проекти. Това до голяма степен предопределя и оптиката на разглеждане на текстовете. Тъй като старобългарската литература обхваща значителен период от време (IX-XVIII век), във фокуса на вниманието попадат главно представителни за отделните периоди автори и произведения. Целта е да се изяснят спецификите на етапите в развитието на средновековната ни литература през призмата на емблематични книжовници и творби.

От студентите се очаква да вземат участие в дискусии по време на занятията, да се запознават предварително със зададената по разискваните теми библиография, да подготвят реферати върху научни изследвания (статии и студии), презентации и др.

Оценката по дисциплината „Старобългарска литература” е комплексна и се формира от участие в дискусии в часовете (10%); подготовка на доклади, реферати, домашни и др. писмени задания (10 %); резултатите от тестове през и в края на семестъра (20 %); оценката от финален писмен изпит, който се провежда по време на сесията (60 %). До финален писмен изпит се допускат само студентите, които имат положителни оценки от текущите през семестъра задания и тестове.

Предварителни изисквания:

„Старобългарска литература” е комплексна дисциплина, тясно обвързана с други области като история, теория на литературата, фолклор, богословие, философия. Ето защо от студентите се очаква да имат базисни познания по българска средновековна история и по литературна теория.

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

Очаквани резултати:

След приключването на курса се очаква студентите да са придобили знания за спецификите на средновековната книжовност и култура, както и умения за четене и разбиране на произведенията, създавани в тази епоха.

Учебно съдържание**Лекционен курс**

№	Тема:	Хорариум
1.	Средните векове и християнският мироглед. Особенности и обхват на средновековната българска литература. Основни принципи на средновековното словесно изкуство: нормативност и каноничност.	3
2	Мястото на средновековната българска литература в културата на средновековна Европа. Периоди и тенденции.	3
3.	Продуктивни и непродуктивни жанрове в средновековната българска литература. Поетически текстове и жанрове. Реторически текстове и жанрове.	3
4.	Повествователни жанрове. Агиография	3
5.	Апокрифи. История и социология на апокрифния текст.	3
6.	Св. Кирил и св. Методий – живот и дейност. Исторически предпоставки за тяхното дело. Създаване на славянската азбука. Първи преводи. Моравската мисия. Факти и хипотези.	3
7.	<i>Житие на св. Кирил и Житие на св. Методий.</i> Особенности на структурата и семантиката. Фактологичност и литературност в двете житийни произведения.	3
8.	Старобългарската книжнина през IX век и X век. Книжовници, книжовни средища и литературни тенденции. Климент Охридски. Константин Преславски. Йоан Екзарх.	3
9.	Богомилство. Богомилски и противобогомилски текстове.	3
10.	Средновековната българска литература през XI и XII в. Творби с летописен и месианистичен характер. <i>Български апокрифен летопис</i> . Гръцки произведения за св. Климент Охридски и за св. Иван Рилски.	3
11.	Средновековната българска литература през XIII в. Столичният град и неговите покровители. Търновски химнографски, агиографски и историко-летописни текстове.	3
12.	Средновековната българска литература през XIV в. Исихазъм – възникване, разпространение, представители.	3

	Търновска книжовна школа.	
13.	Патриарх Евтимий. Творчество.	3
14.	Григорий Цамблак. Творчество.	3
15.	Обобщение	3

Конспект за изпит

№	Въпрос
1.	Средните векове и християнският мироглед. Особенности и обхват на средновековната българска литература. Основни принципи на средновековното словесно изкуство: нормативност и каноничност.
2.	Мястото на средновековната българска литература в културата на средновековна Европа. Периоди и тенденции.
3.	Поетически текстове и жанрове в средновековната българска литература.
4.	Реторически текстове и жанрове в средновековната българска литература.
5.	Повествователни жанрове. Старобългарска агиография.
6.	Апокрифи. История и социология на апокрифния текст.
7.	<i>Житие на св. Кирил</i> и <i>Житие на св. Методий</i> . Особенности на структурата и семантиката. Фактологичност и литературност в двете житийни произведения.
8.	Охридско книжовно средище. Климент Охридски.
9.	Преславското книжовно средище. Преводаческа и книжовна дейност. „За буквите” на Черноризец Храбър.
10.	Константин Преславски. Учително евангелие - структура и семантика. Поетически творби.
11.	Йоан Екзарх. <i>Шестоднев</i> .
12.	Богомилство. Богомилски и противобогомилски текстове.
13.	Средновековната българска литература през XI и XII в. Творби с летописен и месианистичен характер. Гръцки произведения за св. Климент Охридски и за св. Иван Рилски.
14.	Патриарх Евтимий. Творчество.
15.	Григорий Цамблак. Творчество.

Библиография

I. Основна:

Стефанов, В. А. Димитрова. Книжовност и литература в България. IX – XXI в. Средновековие. София, 2022.

История на българската средновековна литература. С. 2008.

Кирилومتодиевска енциклопедия. Т. 1. С. 1985. Т. 2. С. 1995; Т. 3. С. 2003.

Д. Петканова. Старобългарска литература IX-XVIII век. С. 1997.

Стара българска литература. Енциклопедичен речник под редакцията на Д. Петканова. С. 1992. (или Второ преработено и допълнено издание Вилико Търново 2003).

II. Христоматии, съдържащи преводи на старобългарските произведения:

К. Куев, П. Динев, Д. Петканова. Христоматия по старобългарска литература. С. 1978.

Стара българска литература. Т. 1. Апокрифи. С. 1986.

Стара българска литература. Т. 2. Ораторска проза. С. 1987.

Стара българска литература. Т. 3. Исторически съчинения. С. 1988.

Стара българска литература. Т. 4. Житиеписни творби. С. 1989.

Стара българска литература. Т. 5. Естествознание. С. 1990.

Тържество на словото. Съставителство Кл. Иванова, Св. Николова. С. 1995.

Слова на светлината. Съставителство Т. Славова, Ив. Добрев. С. 1995.

III. Интернет адреси с преводи на новобългарски на старобългарските произведения:

<http://www.litclub.com/library/stara/>

<http://www.kroraina.com/knigi/zv/index.html> (“Тържество на Словото”)

http://www.kroraina.com/knigi/bg_ap/index.html

<http://www.kroraina.com/knigi/dp/index.html>

Електронни христоматии, съдържащи изучаваните текстове (1) и изследвания (2) към тях, се предоставят на всички студенти от преподавателя през електронния курс в Мудъл.

Дата: 04.07.2025 г.

Съставил:

Доц. Д-р Диана Атанасова

Учебната програма е приета с протокол № 7 на ФС на ФСЛФ от 8.07.2025 г.